

College van B & W, gemeente Haaksbergen
t.a.v. Mw. Horck-Brummelhuis,
beleidsmedewerker Maatschappelijke Ontwikkeling
p/a Postbus 102
7480 AC Haaksbergen.

Van: Participatieraad Haaksbergen
Haaksbergen, 23 juli 2019
Onderwerp: Ongevraagd advies 'Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2019 – 2023'.

Geacht college,
Geachte mevrouw Horck,

Aanleiding:

In de vergadering van woensdag 10 juli 2019 heeft de Participatieraad zich nogmaals gebogen over het onderwerp “ integrale schuldhulpverlening”.

Als basis daarvoor werd de Participatieraad voorzien¹ van de volgende documenten:

- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2019 – 2023 (1 april 2019);
- Evaluatie schuldhulpverlening (ongedateerd);
- Besluit College Ontwerp Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2019 – 2023, Mandaatbesluit schuldhulpverlening Stadsbank, Convenant Vroegsignalering van Schulden in Twente en Uitvoering Vroegsignalering van Schulden in Haaksbergen” (9 april 2019);
- Besluit “Opstart Vroegsignalering van schulden in Twente” (27 november 2018);
- Convenant Vroegsignalering van Schulden in Twente (ongedateerd);

Ter toelichting werd meegedeeld dat de Participatieraad niet “officieel” wordt gevraagd advies te geven, omdat het om beleid gaat in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Deze wet wordt niet genoemd in de Verordening Participatieraad Haaksbergen. Desondanks voelde de Participatieraad zich vrij zich om een ongevraagd advies te gaan voorbereiden.

Op 9 juli 2019² werd de Participatieraad op de hoogte gebracht van de behandeling van het beleidsplan door de Commissie Samenleving. In het najaar van 2019 zal een aangepast beleidsplan integrale schuldhulpverlening door de gemeenteraad worden behandeld. Het ontwerp beleidsplan

---

¹ Mail 10 april 2019

² Mail 9 juli 2019.

zal eerst door het college worden vastgesteld en daarna voor inspraak worden vrijgegeven. Daarbij zal ook actief om advies van de Participatieraad worden gevraagd.

Als antwoord op uw verzoek om ter voorbereiding op het aangepaste beleidsplan met de Participatieraad om tafel te gaan, hebben wij besloten dit schriftelijk te doen.

In onze besprekingen concentreerden wij ons met name op het 'Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2019 – 2023'. Wij geven hierbij de belangrijkste resultaten van onze bespreking in de vorm van adviezen en voorzien van een toelichting.

Adviezen

1. *Werk in het beleidsplan concreet uit wat de rol van de gemeente is, zoals dit wordt verwoord op pag.10:*

“De toegang tot schuldhulpverlening is georganiseerd in de Noaberpoort. Afhankelijk van de zwaarte van de schuldhulpvraag kunnen verschillende instrumenten worden ingezet. De gemeente heeft een goede verwijzfunctie ingericht binnen de Noaberpoort”.

Toelichting:

Dit beleidsplan wordt niet geschreven voor alleen de gemeenteraad, maar voor alle inwoners van Haaksbergen. Zij werden zelfs gevraagd hun mening te geven over dit concept beleidsplan. Om dit kans van slagen te geven, zou dit beleidsplan (of een samenvatting daarvan) eerst moeten worden gepubliceerd, zodat iedereen het ook werkelijk kan lezen om er een mening over te kunnen vormen. Het huidige plan is ons inziens daarvoor (nog) niet geschikt.

In het algemeen roept dit concept beleidsplan (te) veel vragen op vanwege te algemene omschrijvingen. Concrete antwoorden ontbreken. Voorbeelden hiervan: Gemeld wordt dat er verschillende onderzoeken (welke?) naar schuldhulpverlening zijn uitgevoerd die “leiden tot veranderde inzichten met betrekking tot schuldhulpverlening” (pag. 4). Wat betekent dat voor de Haaksbergse situatie? Wat wordt verstaan onder “een duurzame aanpak van de schuldhulpverlening” ? (pag. 4), Hoe “wil de gemeente de signaleringsfunctie actief oppakken” ? (pag. 8) Wat betekent: “de toegang tot schuldhulpverlening is georganiseerd in de Noaberpoort” ? (pag.10). Hoe wordt vorm gegeven aan de uitspraak dat “meer dan nu het geval is samenwerking (moet) worden gezocht met ketenpartners, al dan niet op basis van een subsidierelatie met concrete afspraken over de inzet bij de uitvoering van schuldhulpverlening?” (pag.10) En wat gaat de gemeente Haaksbergen concreet doen om “zo veel mogelijk (te) voorkomen dat mensen te maken krijgen met problematische schulden”? (pag. 13) Wat betekent “betere nazorg” ? (pag. 13)

De inhoud van dit concept beleidsplan komt ons overigens bekend voor. In 2018 werd de Participatieraad namelijk betrokken bij het ontstaan van de “Beleidsnotitie Schuldhulpverlening 2018 – 2022”. Wij bespraken toen tevens het “Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2012 – 2016” en hebben desgevraagd ook gereageerd op de inhoud daarvan. Leggen wij het huidige concept en het vorige Beleidsplan naast elkaar, dan constateren wij dat in het huidige concept hier en daar nieuwe alinea's zijn opgenomen (o.a. in de hoofdstukken 2, 3 en 5), dat het nieuwe hoofdstuk 5 in het vorige plan hoofdstuk 4 was, waardoor nu hoofdstuk 4 nieuwe informatie bevat t.w. “Voorzieningen schuldhulpverlening”. Ons inziens wordt op deze wijze “nieuwe wijn in oude zakken” gepresenteerd. Dit komt de inhoud van dit beleidsplan niet ten goede.

Bovendien komt dit beleidsplan nog steeds erg theoretisch over. Alsof er op dit moment geen praktijk bestaat, waaraan het beleid kan worden getoetst.

Het grote verschil – sinds 2015 vernieuwde aanpak! – is ons inziens het bestaan van de Noaberpoort als toegang tot schuldhulpverlening. Steeds meer is de Noaberpoort voor de inwoners van Haaksbergen een vertrouwde plek geworden. Inwoners zijn er intussen aan gewend geraakt hierop te worden gewezen als dé plaats van waaruit alle acties / taken vanwege de verantwoordelijkheid van de gemeente op vele terreinen plaatsvinden. Zo ook nu de schuldhulpverlening. Vandaar het belang duidelijk te beschrijven wat de rol is van de Noaberpoort. Wie is de regiehouder? Hoe werkt dat concreet uit voor het individu? Welk plan wordt er individueel gemaakt? Hoe wordt het beleid bekend gemaakt? Wat is de verhouding tussen Uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen en Hengelo en de Noaberpoort ? (pag.8) etc. etc.

2. Trek de consequenties uit de eigen constatering dat sprake is gedragscomponenten:

“Bij de uitwerking hanteert de gemeente als vertrekpunt dat schuldenproblematiek in veel situaties een gedragsprobleem is. Vroegsignalering kan voorkomen dat schulden problematisch worden waardoor mensen niet meer kunnen participeren”(pag. 8)

Toelichting:

Wij zijn het van harte eens met deze opvatting, die ook in het vorige beleidsplan werd verwoord. Ons inziens kan door het bestaan van de Noaberpoort hieraan nog beter inhoud worden gegeven dan in de periode vóór 2015. Terecht wordt in het beleidsplan gerefereerd aan allerlei (onverwachte) gebeurtenissen als: arbeidsongeschiktheid, scheiding, overlijden, schoolproblemen, verkeerde keuzes, verslaving enzovoorts.

Echter, met de komst van de Noaberpoort vinden wij het onbegrijpelijk dat in verband met bovengenoemde aspecten die dan een rol kunnen spelen bij het ontstaan van de financiële problemen zoals “verkeerde keuzes, geen bereidheid om bepaalde concessies te doen of het onvermogen om realistische inschattingen te maken” wordt gemeld dat “De gemeente (..) mensen nog meer dan voorheen (zal) wijzen op hun verantwoordelijkheden”. (pag. 8) Deze opvatting is ons inziens in strijd met de vernieuwde aanpak die in het oude beleidsplan nog geen rol speelde. Uit die periode kon bij afwezigheid van de Noaberpoort in feite veel minder goed inhoud worden gegeven aan het begrip ‘integrale schuldhulpverlening’. De evaluatie in 2017 bevestigt dit. Juist de genoemde aspecten blijken maar al te vaak oorzaken van problemen. Veel mensen met deze problematieken blijken bovendien te behoren tot laaggeletterden of licht verstandelijk beperkten (LVB) en dienen daarop natuurlijk niet nog eens te worden veroordeeld.

In de literatuur over dit onderwerp wordt onderscheid gemaakt tussen ‘niet-kunners’ en ‘niet-willers’. Schuld is vaak een symptoom en niet eens het echte probleem. Integrale schuldhulpverlening houdt in dat niet langer alleen wordt gekeken naar financieel- juridische aspecten, maar juist ook alle sociaal- en emotionele elementen. Men moet zich realiseren dat mensen die aankloppen bij schuldhulp meestal nauwelijks een netwerk hebben, waarop de gemeente dan ook geen appèl kan laten doen. Hadden zij dat netwerk wel, dan klopten zij ook niet aan bij de gemeente.

Met betrekking tot vroegsignalering zijn gelukkig nu al heel concrete stappen gezet vanwege het Convenant vroegsignalering. Dat zal dan ook vermeld dienen te worden in het beleidsplan en als zodanig concreet beschreven kunnen worden.

3. Denk resultaatgericht, op sturing en verduidelijking: bouw het beleidsplan op mede vanuit de al aangegeven resultaten: hoofdstuk 6 “Actiepunten beleidsperiode” plus mogelijke aanvullingen.

Toelichting:

Wij verstaan onder een beleidsplan een plan dat richting geeft aan het beleid. Dat concreet is met betrekking tot maatregelen en stuurbaar op realisatie, uitvoering en resultaat van beleid. In dit opzicht vinden wij de relatie tussen hoofdstuk 6 en de voorgaande hoofdstukken niet logisch en daardoor ook onduidelijk en onvoldoende.

Ons inziens zou men ook het beste kunnen beginnen met het formuleren van de gewenste resultaten voor de inwoners die te maken krijgen met schuldhulpverlening. De Wgs bepaalt niet voor niets dat in ieder geval moet worden aangegeven “welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen”³ Eenvoudig hulpmiddel is daarbij: beschrijf in het plan vanuit de ‘hoe-vraag’: hoe worden de te behalen resultaten geformuleerd, gerealiseerd en daarna geëvalueerd?

Het perspectief van de inwoners dient centraal te staan. Van daaruit zou het beleid vorm en inhoud dienen te krijgen. Dat betekent ook dat vanuit dat perspectief gekeken moet worden naar ondersteunende diensten, processen, indicaties, wet- en regelgeving en dit alles omgezet in een persoonlijk plan. Maatwerk! Zoals dit tot uitdrukking komt in de werkwijze van de Noaberpoort: één regisseur, één plan.

De actiepunten uit hoofdstuk 6 lijken niet meer dan een eerste aanzet van acties die gericht zijn op verwijzers, vrijwilligers, werkgevers en ketenpartners. Echter; wie de acties onderneemt, blijft onduidelijk. Volgens de tekst zou de Noaberpoort “elk moment een actueel beeld (kunnen) geven van het aantal hulpvragen op gebied van schuldhulp” (pag. 15), terwijl het eerder ook de vraag zou moeten zijn wie de regie heeft over niet alleen het aantal hulpvragen, maar vooral de inhoud van de integrale aanpak schuldhulpverlening.

Schuldhulpverlening is ons inziens een vak op zich dat zich dient bezig te houden met veelal complexe situaties en verschillende schuldenpakketten. Op welke manier voorziet de gemeente / de Noaberpoort in professionele medewerkers? Is er aandacht voor de nodige procesbegeleiding, respectvolle gespreksvoering, financiële kennis, de vereiste competenties om netwerken te kunnen overzien en integreren?

Kortom: geef in het beleidsplan weer wat de inwoner die een beroep moet doen op schuldhulpverlening van de gemeente verwachten kan aan hulp en steun.

4. Werk uit “hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven”⁴

Wij vinden dat in het huidige plan onvoldoende uitvoering wordt gegeven aan deze in de Wgs vastgestelde voorwaarde. Nu staat er namelijk alleen in dat deze gezinnen bij voorrang worden geholpen.

Ons inziens is de rol van de regisseurs Jeugdwet in de huidige omschrijving (5.5 pag. 14) erg onduidelijk. Nu wordt in dit concept slechts vermeld dat de regisseur Jeugdwet in het algemeen bij het onderzoeken van hulpvragen ook altijd aandacht zal besteden aan de financiële situatie van een gezin c.q. of er schuldenproblematiek speelt binnen het gezin. Echter, bij de start van schuldhulpverlening gaan wij ervan uit dat ingeval er minderjarige kinderen aanwezig zijn standaard de regisseur Jeugdwet wordt ingeschakeld om de belangen van deze kinderen te behartigen.

---

³ Art. 2.4a

⁴ Art. 2.4d Wgs

Verder stellen wij ons voor dat met betrekking tot de positie van minderjarige kinderen vanuit de Noaberpoort altijd aandacht zal worden besteed aan alle mogelijke vormen van ondersteuning die er maar zijn, waardoor er in het belang van deze kinderen geen steken zullen vallen.

5. Maak duidelijk in vooral de voorlichting dat integrale schuldhulpverlening bestemd is voor alle inwoners van Haaksbergen.

Wij zijn blij dat in het concept als belangrijk uitgangspunt van de Wgs overgenomen wordt dat er sprake moet zijn van een brede toegang. "Schuldhulpverlening staat in beginsel open voor alle inwoners van Haaksbergen", lezen wij. (pag. 5)

Wij adviseren dit 'in beginsel' concreet uit te werken. Duidelijk moet zijn dat echt alle inwoners bij de gemeente zondermeer kunnen aankloppen voor schuldhulpverlening. Dus alle doelgroepen!

De formulering 'in beginsel' doet vermoeden dat er mogelijk ook inwoners zijn die niet in aanmerking komen voor integrale schuldhulpverlening door de gemeente. Dat zou dan in ieder geval in het beleidsplan expliciet moeten worden vermeld. Evenwel: iedereen kan een beroep doen op de gemeente, die altijd bereid zal zijn mee te denken, de uiterste best te doen om oplossingen te vinden en de goede doorverwijzingen te adviseren.

Ons inziens is het onjuist om in verband met schulden in het beleidsplan alleen uitkeringsgerechtigden te noemen, terwijl het in het algemeen gaat om mensen met een krappe portemonnee. Met betrekking tot doelgroepen denken wij dan ook aan licht verstandelijk beperkten, jongeren t/m 27 jaar, dak/thuislozen, inwoners met psychiatrische problemen en/of verslavingsproblematiek en/of hersenletsel, statushouders, inwoners die binnen voorzieningen wonen waarop de WLZ van toepassing is en zelfstandigen waaronder agrariërs en in het algemeen de groeiende groep Zzp'ers.

De Participatieraad is van mening dat ondernemers niet moeten worden uitgesloten. Uitsluiting van schuldhulpverlening kan dan min of meer worden gezien als een straf voor deze doelgroep die juist aantoonbaar te willen inspannen om in het eigen inkomen te voorzien. Schuldenproblematiek bij zelfstandige ondernemers (w.o. agrariërs) wordt veelal veroorzaakt door privé-situaties. Uiteindelijk blijft de gemeente voor alle doelgroepen toch een vangnet.

In dit verband willen wij benadrukken dat een ieder die zich richt met een vraag bij de Noaberpoort ook altijd recht heeft op een onafhankelijke cliëntondersteuner die – in welke situatie dan ook – de inwoner weet te ondersteunen.

Tenslotte

- We pleiten ervoor om behalve de digitale sociale kaart (pag. 12) te blijven zorgen voor voldoende papieren informatie (flyers, Nieuwsrubrieken etc.);
- Vragen wij ons af of er een reden is om in het beleidsplan geen aandacht te besteden aan de evaluatie van schuldhulpverlening (najaar 2017?)
- Waarom is er geen aandacht voor nazorg? In het vorige beleidsplan werd nog melding gemaakt van nazorg zoals dat in Hengelo en Borne werd toegepast. Zou in Haaksbergen ook worden ingezet. Dit is nu niet meer vermeld.
- In dit beleidsplan zouden we ook aandacht willen zien voor regionale samenwerking voor zover deze inwoners ten goede komt. Het kan toch niet zo zijn dat de ene gemeente meer weet te bieden dan de ander? Waarom niet profiteren van goede ervaringen in andere gemeenten? Te denken valt aan de opzet van het Schuldenlab in Almelo of de inzet van Budget Alert zoals toegepast in Hengelo en Borne.

- Vragen wij ons af waarom het beleidsplannet wordt voorzien van de nodige gegevens met betrekking tot het aantal (te verwachten) inwoners dat gebruik maakt van schuldhulpverlening en het budget dat wordt ingezet.

Uiteraard zijn we te allen tijde bereid tot verdere toelichting en bespreking.

Met vriendelijke groet,

Participatieraad Haaksbergen,
Leendert van Herk, voorzitter